

Cuviosul
Gheorghe din Drama
Sfântul celor săraci și îndurerați

Traducere din limba greacă
Monahia Rafaila Oancea

editura
Σοφία

București

TROPAR, glasul al 5-lea:

Podobie: *Pe Cuvântul Cel împreună fără de început...*

Pe cinstitul ctitor al Mănăstirii Sfintei Înălțări, pe al fericitei întristări, al rugăciunii inimii, al smereniei și al trezviei de taină lucrător, pe Gheorghe să-l cinstim cei credincioși, strigând celui nou strălucit în ceata Sfinților Mărturisitori: Cu dumnezeiescul tău ajutor, îngrădește-i pe cei ce se roagă ție, făcătorule de minuni.

CONDAC, glasul al 8-lea

Podobie: *Apărătoare Doamnă...*

Pe lucrătorul virtuții cel neobosit, care cu plugul dragostei și al bunei cinstiri pământul sufletelor l-a lucrat și, în aceste vremuri de pe urmă, ctitor al Mănăstirii Sfintei Înălțări din Drama s-a arătat, în cântări de laudă, după cuviință, să-i strigăm: Bucură-te, fericite Gheorghe!

Prolog

Viața cuviosului Gheorghe Mărturisitorul ne înfățișează o mărturie sfântă a puterii făcătoare de minuni a Stăpânului Iisus Hristos. Domnul Însuși lucrează minuni prin sfântul Său, ca să se împlinească acel cuvânt: „Cel ce crede în Mine va face și el lucrurile pe care le fac Eu, și mai mari decât acestea va face” (*Ioan 14, 12*). Aceasta dă mărturie de adevărul mântuitoarelor dogme ale credinței noastre ortodoxe și răspândește harul puterii mântuitoare a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de la care le vine ajutorul, sprijinul și întărirea prietenilor Fiului ei.

Viața sfântului conține mărturii de nezdruccinat ale puterii cinstitei și de viață făcătoare a Cruci ca armă de neînvins, prin care au fost biruiți vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți, și ne învață pe noi, credincioșii ortodocși, cum prin curățire și luminare omul se înnoiește, cum din rob devine prieten și fiu al lui Dumnezeu, sporind până la starea „bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (*Efeseni 4,13*), prin lucrarea dumnezeieștilor porunci și prin Sfintele Taine ale Bisericii.

Sinaxarele sfinților sunt cele mai iubite lecturi ale credincioșilor. Pentru noi, cei care ne nevoim să dobândim desăvârșirea, aplecarea asupra vieții cuviosului Gheorghe ne întărește, ne oferă leacurile de trebuință pentru vindecarea de patimi, ne călăuzește fără înșelare pe calea îndumnezeirii și ne învață cum îi este cu putință omului să se facă asemenea lui Hristos. Cuviosul Gheorghe L-a iubit cu toată puterea

pe Domnul, urmând din tinerețe calea cea strâmtă și anevoioasă, a ridicat pe umeri Crucea Domnului ca pe jugul cel bun, a trecut prin multe întristări și s-a învrednicit a primi cununa cea bună a mărturisirii de la Mântuitorul Hristos.

Cu adevărat ne simțim casnici ai Sfântului, dar nu pentru că i-am semăna în virtute și în mărturisire. Mulți i-au sărutat mâna dreaptă din care au primit și Preacuratele Taine, i-au auzit predicile, s-au împărtășit de harisma străvederii sale, au trăit experiența întâlnirii cu un sfânt.

M-am învrednicit de la Dumnezeu de săvârșirea mutării sfințelor moaște ale cuviosului Gheorghe și, mai apoi, de cele care au dus la recunoașterea sa în rândul sfinților și am o binecuvântată bucurie pentru editarea vieții lui de către obștea mănăstirii.

†PAVEL,
Mitropolitul Dramei,
1 august 2019

Obârșia

Strămoșii sfântului s-au născut în orașul Arghiroupolis de la Marea Neagră, în pământul romeilor, ținutul vast al *Romaniei*. Loc preafrumos, sfințit cu pecetea de neșters a evlaviei, a rugăciunii, a durerii, a lacrimilor și a nenumăratelor jertfe ale noilor martiri.

Din acest loc sfințit își trage obârșia cuviosul, din el izvoarăsc evlavia înăscută și deprinderile cucernice ale bunicilor care l-au crescut după ce a rămas orfan.

Cu toate acestea, mutările forțate ale populațiilor creștine din mucenicescul Pont, atât din cauza samavolniciei și a violenței otomanilor, cât și a războaielor ruso-turce, i-au adus pe strămoșii săi în Tsalka Georgiei, un podiș cu condiții climaterice aspre, situat la 3046 de metri înălțime față de nivelul mării.

În această parte a Caucazului, romeii din Anatolia vor fi găzduiți 180 de ani, locul devenind căminul a sute de familii grecești care au emigrat din Pont. Acest popor care unește în trăsăturile lui strictețea moravurilor și a datinilor, blândețea sufletului și bunele intenții față de popoarele de care a fost înconjurat, a reușit, într-un răstimp de aproape 200 de ani, să-și facă în Tsalka o altă Grecie, unde să domnească omenia, atașamentul față de țara natală și credința în lucrurile sale sfinte. Nu numai prietenii, ci și dușmanii lui au fost nevoiți să îi recunoască statornicia, fermitatea, hărnicia și patriotismul. Trebuie amintit faptul că, în această parte a Caucazului, romeii din Anatolia nu numai că au reconstruit și au

sfințit ruinele zecilor de biserici otodoxe, ci, cu trudă plină de noblețe, au început să împodobască prin noi construcții această regiune. Unul dintre orașele pontice din Tsalka era și Handik. În acest sătuc de refugiați au venit doi frați din Arghiroupolis-ul Pontului, Haris și Mihail Karslidis.

Mihail a dobândit patru copii: trei băieți și o fată. Unul dintre aceștia a fost și Sava, cel care avea să fie mai apoi tatăl sfântului. Sava, împreună cu soția lui, Sofia, a dobândit trei copii: pe Chiriac, pe Ana și pe gheronda, care s-a născut la 18 ianuarie 1901 și a primit numele de Atanasie. Era un copil drăgălaș, iar părinții s-au bucurat de nașterea lui. Însă această bucurie nu a durat mult. După trei ani, o boală înfricoșătoare care atunci făcea ravagii, holera, a bătut și la ușa lor, cei doi murind în aceeași zi și lăsând în urmă trei copii orfani. Pentru micuțul Atanasie, care gustase numai câțiva ani dragostea părinților și căldura casei părintești, chiar în acea zi va începe o cale a durerilor și a încercărilor, pe care a continuat să meargă întreaga sa viață.

Orfan și sub umbra singurătății își va trăi următorii ani ai vieții sale sfinte, dar și foarte chinuite. Lipsa părinților, a iubirii și a grijii materne, la această vârstă foarte fragedă, a lăsat urme de neșters în sufletul lui de copil. Crescând, acest uriaș duhovnicesc și ascet aspru a simțit nevoia, după cum a și mărturisit cândva, să li se adreseze cu dulcele cuvânt – *mamă* –, de care nu s-a îndestulat rostindu-l, credincioasele femei care îl iubeau și îl slujeau ca niște adevărate mame.

Golul de neînlocuit al părinților a fost chemată să-l umple îndurerata și evlavioasa lui bunică, mama tatălui său. Atașamentul și grija ei erau ca un balsam peste sufletele rănite ale nepoților. A fost cu adevărat o a doua mamă atât pentru sfântul însuși, cât și pentru fratele lui mai mare, Chiriac, și pentru sora mai mică, Ana. Era o fire plină de bună-

tate și afectuoasă, dar îmbina dragostea cu pedagogia, sfătuindu-i pe copii cu râvnă fierbinte și cu grijă deosebită. A încercat să le insuflă dumnezeiasca frică, adăpându-i cu darul dreptei credințe. În special, micului Atanasie, ca unui vas ales al lui Dumnezeu, i-a sădit în inimă, ca într-un pământ bun, frica lui Dumnezeu, insuflându-i de foarte timpuriu cinstirea și devotamentul pentru Biserică, precum și o mare dragoste pentru viața liturgică. Era un copil plăcut și modest, pe care în taină îl privea cu admirație. Sorbea cu nesaț sinaxarele pe care i le istorisea, aflându-și bucuria în a se ruga ceasuri îndelungate în liniște și lăsându-se purtat de închipuirea sa copilărească în lumea frumoasă a sfinților, zugrăvită cu multă iscusință în povestirile bunicii. După cum spunea mai târziu, a aflat că în familia lor se numărau șaizeci de preoți.

La doi ani după moartea părinților, fratele lui mai mare, Chiriac, nu se știe din ce motiv, a început să se poarte foarte aspru cu el. Abia având cinci anișori, l-a trimis să-i pască oile, cu toată nesiguranța, osteneala și chinul pe care le presupunea un asemenea lucru pentru un copil atât de mic. Să ne gândim numai la faptul că altitudinea medie în Tsalka este de 1600 de metri, și că, neîndoielnic, din pricina asprimii climei, Tsalka este cunoscută ca fiind *Siberia Georgiei*. Întorcându-se de la păstorit, nu de puține ori, fratele lui îl bătea și îl trimitea să doarmă în staul, fără nici un motiv. Pe bunică o întrista profund nu numai purtarea grosolană a lui Chiriac față de Atanasie, ci mai ales faptul că acela nu dădea importanță sfaturilor și rugămintelor ei. Atanasie însă, cu toate că era mic, îndura încercarea cu o uimitoare răbdare. De asemenea, se folosea de liniștea din singurătatea munților învățând să-L cunoască pe Dumnezeu prin vederea oricărei fapturi zidite de El, precum și să se roage fierbin-

te. Rugăciunea și psalmodia îl întovărășeau în lungile ore ale păstoritului, îndulcindu-i suferința.

Însă nu a trecut mult timp, și o nouă pierdere avea să-i întristeze pe cei doi orfani, atunci când blânda lor bunică și-a luat rămas-bun de la ei pentru totdeauna. Simțindu-și aproape sfârșitul, i-a chemat lângă ea pentru a le da ultimele sfaturi și a-i binecuvânta. Lui Atanasie i-a dăruit, ca pe un odor de mare preț, ca moștenire, o mică icoană a Preacuratei de formă ovală prinsă de un lanț, de care acesta nu se va mai despărți niciodată. Pe micuța Ana a încredințat-o grijii unei vecine bune, iar lui Chiriac, care deja își întemeiase o familie, i-a cerut să-l ocrotească pe Atanasie și să îi poarte de grijă ca un părinte. Astfel, i s-a mai ostit în parte, am putea spune, adâncă durere de a nu-i mai putea sprijini îndeaproape și de a nu mai putea să le încălzească inimile. După ce și-au îngropat bunică, cei doi frați mai mici s-au despărțit, Ana mergând în gazdă la acea vecină bună, în timp ce Atanasie s-a dus la fratele lui.

Curând, a murit și Ana, lăsându-l pentru încă o dată orfan. Trăise o viață smerită, și la mormântul ei se vedea o lumină; iar când s-a făcut deshumarea osemintelor sale, acestea aveau semnele vădite ale sfințeniei.

Fuga

Viața în casa fratelui său nu era deloc ușoară și lipsită de grijă. Nu exista zi în care micul Atanasie să nu guste greul vieții de orfan, tristețea și singurătatea deplină. Fratele său nu-și schimbase purtarea față de el, ci continua ca mai înainte, trimițându-l și iarna, și vara să pască animalele, în condiții meteorologice nefavorabile. Cumnata sfântului nu îl dorea deloc la ei în casă; de fapt, nici nu ezita să îi arate aceasta în fiecare zi, prin toate mijloacele. Era nemulțumită, se văita fără încetare soțului ei, încercându-l pe micuț cu o grămadă de reproșuri neîntemeiate. Astfel, a reușit să îl întărească și mai mult pe soțul ei împotriva fratelui său.

Atanasie își dădea seama că este nedorit și vedea limpede că simpla lui prezență era motivul tulburărilor zilnice din familie. Se întrista și simțea că nu trebuie să mai rămână multă vreme acolo, însă, fiind copil, șovăia să ia o hotărâre. De altminteri, nu avea încotro să meargă. Adesea, atunci când îl cerțau, pleca într-un loc din afara satului, care se afla mai jos de cimitir, în apropierea mormintelor părinților săi, și stătea acolo până se linișteau lucrurile acasă. Nu de puține ori a și adormit lângă mormintele părinților. După cum povestesc bătrânii din sat, într-o zi le-a spus că, atunci când s-a trezit, a văzut că se găsea în altă parte, într-un loc necunoscut, posibil într-un loc cersetesc. Astfel, observăm cum încă din copilărie a fost văzător al celor cerești, stare ce-l va însoți de-a lungul întregii vieți.

Într-o zi însă, evenimentele l-au silit să ia în cele din urmă hotărârea de a părăsi casa fratelui său. Pretextul a fost

o nedreptate și o nouă învinuire ale cumnatei către fratele său, cum că Atanasie dăduse unui cerșetor tot ce era în hambar. De fapt, lui Atanasie – care printr-o coincidență în acel ceas se afla singur acasă – i s-a făcut milă de cerșetor și, depășindu-și frica, a coborât în hambar, a pus într-o farfurie un pic de făină și a dat-o săracului. Asta fusese tot ce dăduse. Și totuși, acest gest a provocat un asemenea scandal, încât, uluit și amărât, a luat hotărârea definitivă de a pleca. Printre ultimele sfaturi pe care i le dăduse, bunica lui cea înțeleaptă și prevăzătoare îi spusese că, dacă vreodată va avea greutăți în casa fratelui său și nu va mai putea îndura, să ia cu el pașaportul și icoana Preacuratei pe care i-o dăduse ca moștenire și să plece. Așa a și făcut. Și-a adunat cele câteva lucruri pe care le avea și a plecat pe ascuns, în toiul iernii, călătorind zile și nopți prin sălbaticul Caucaz.

Istovit fiind de rățacirea prin imensele întinderi acoperite cu zăpadă, și-a găsit adăpost într-o peșteră mică. Se isprăviseră nu numai puterile, ci și puțină pâine pe care o luase cu el. În acea noapte a nins continuu, iar dimineața, când s-a trezit, Atanasie a văzut că ieșirea din peșteră era astupată de zăpadă. A încercat, cu toate puterile care îi mai rămăseseră, să îndepărteze cu mâinile zăpada ca să poată ieși. Însă purtarea de grijă a lui Dumnezeu nu l-a lăsat nici de data aceasta neajutorat, și chiar atunci a trecut pe lângă peșteră un convoi. Atanasie a început să strige cu putere și să afunde din ce în ce mai adânc mâna în zăpadă, ca să poată fi văzut, și minunea a avut loc! L-au auzit, au coborât repede de pe animale și au început să dea zăpada la o parte ca să îl elibereze. După ce l-au scos, așa înghețat și epuizat cum era, l-au înfășurat într-o pelerină călduroasă și, suindu-l pe una dintre cămile, și-au continuat drumul împreună cu el. Când au ajuns la Batumi, un turc care a aflat de la cămilari cele întâmplare s-a umplut

de milă și l-a luat în casa lui. L-a pus să-i păzească animalele pe coastele și râpele locului care erau cele mai îndepărtate de Handik, în apropierea patriei strămoșești, Pontul. Micul Atanasie Îl slăvea pe Dumnezeu în fiecare zi că a găsit atât de repede un loc unde să fie primit și găzduit, cu mărime de suflet încercând să împlinească pe cât putea mai bine tot ceea ce îi cerea ocrotitorul său.

Într-o zi, în locul unde păștea animalele rugându-se, au apărut deodată în fața lui trei persoane în veșminte arhieresti, care au început să cânte cu o neasemuită dulceață. Captivat, micul Atanasie a uitat de paza turmei, absorbit fiind de psalmodia lor; și, privindu-i cu uimire, a priceput că cei trei nu erau oameni obișnuiți. După ce și-au conținut cântarea, apropiindu-se de el cu multă dragoste, i-au vorbit; apoi, scoțând o prescură, au împărțit-o în patru, dându-i o parte și lui Atanasie. Această prescură răspândea bună-mireasmă, iar după ce a gustat din ea, s-a umplut de o nespusă dulceață, simțindu-se cuprins de un fel de plinătate și pierzând noțiunea timpului. În vreme ce se bucura de grăirea întreo-laltă, deodată, după cum apăruseră, așa s-au și făcut nevăzuți dinaintea lui toți trei, lipsindu-l de dulceața prezenței lor și cufundându-l într-o nespusă tristețe.

A fost prima lacrimă de bucurie a sufletului său îndurerat, dar a ținut foarte puțină vreme... Era harul lui Dumnezeu, care a răspândit în sufletul său de copil o pregustare a Raiului, pe care pierzând-o, plângea tânguindu-se. Atât de mult se hrănise sufletește din dumnezeiasca dragoste și din har, încât a părăsit animalele și s-a întors acasă copleșit de aceasta și plângând. Binefăcătorii lui erau nedumeriți și nu puteau înțelege ce se întâmplase cu Atanasie de plângea neîncetat și nu le răspundea la întrebări. Cu greu, abia după două zile, au putut să-l facă să-și vină în fire; și, stăruiind să-l între-

be despre ceea ce i se întâmplase, le-a spus cum i se arătaseră cei trei Ierarhi. Însă, cu toate că și-au dat seama că acest copil trebuia să se întoarcă la creștini, fie pentru că le părea rău de el, fie pentru că le era de trebuință cu cele pe care le făcea, au tot amânat să-i dea drumul. Astfel, Atanasie a continuat să trăiască lângă ei și să le slujească. Într-o zi, păștea animalele rugându-se, ca de obicei. Era îndurerat și cânta troparul Sfântului Gheorghe, gândindu-se că viața lui va continua tot așa. El era născut să fie monah, deoarece fiecare gând, cerere și dorință ale lui aveau legătură numai cu Dumnezeu. Deși micuț, sufletul i se adăpa din dragostea cea dumnezeiască, înseta după Dumnezeu! Cuvintele iscusite ale bunicii lui îi rodiseră în suflet ca într-un pământ bun, deja gata pentru seceriș. Rugându-se deci și chemându-l pe iubitul lui Sfânt Gheorghe, deodată s-a auzit un tropăit, apoi a apărut un cal alb pe care stătea un tânăr călăreț luminos, care s-a apropiat salutându-l pe nume și cerându-i să urce lângă el. Atanasie era uimit de acea dulceață a glasului și nu-și mai putea lua ochii de la frumusețea lui dumnezeiască. Însă, revenindu-și repede, i-a răspuns tânărului strălucitor că nu putea să facă ceea ce îi cerea, deoarece se temea că „tatăl său vitreg” îl va muștra că a lăsat animalele singure.

Cavalerul însă, care era Sfântul Gheorghe, ocrotitorul său, l-a chemat și a doua oară pe Atanasie să urce. El însă, fiind speriat, i-a explicat iarăși că, dacă ar pleca și ar lăsa turma singură, „tatăl său vitreg” îi va omori pe amândoi. Călărețul, fără să dea importanță cuvintelor lui, și-a întins mâna și l-a așezat lângă el pe cal, apoi au plecat cu iuțimea fulgerului. Înaintând, i-a spus că îl va lăsa în fața unei biserici, de unde să urmeze fără teamă pe oricine îi propune să îl găzduiască.

Într-o clipită au traversat întinderi vaste. Ajungând în fața bisericii, așa cum îi spusese dinainte, l-a coborât de pe

cal, i-a zâmbit cu multă dragoste, l-a salutat și a plecat în galop. Atanasie a rămas singur în fața bisericii, însă tocmai atunci se sfârșise Dumnezeiasca Liturghie și lumea ieșea afară. O bătrânică, zărindu-l cum stă într-o parte și-i privește pe oameni mut de uimire, s-a apropiat de el și l-a întrebat cu multă dragoste dacă este băiat sau fată. Atanasie era îmbrăcat cu un șorț și, cum părul îi crescuse neîngrijit, arăta ca o fetiță. I-a spus cum îl cheamă, răspunzându-i la întrebări și povestind amănunțit cum ajunsese acolo.

Apoi, i-a mărturisit că se teme ca nu cumva să fi aflat stăpânul lui că a lăsat animalele singure și să îl urmărească. Ea însă l-a liniștit, spunându-i că Batumi este la mulți kilometri depărtare de Tbilisi, unde se afla acum. I-a propus să îl țină ca pe copilul ei, și sfântul a primit cu bucurie.

L-a luat acasă și, după ce i-a dat să mănânce, l-a dus să se spele și să se odihnească. A doua zi, înțelegând că acest copil nu era ca ceilalți, l-a dus la duhovnicul ei. După ce au stat de vorbă, preotul s-a minunat de curăția și de starea lui duhovnicească și i-a spus că Sfântul Gheorghe era acela care l-a strămutat în Tbilisi. Văzându-i dumnezeiasca râvnă, l-a întrebat dacă vrea să slujească împreună cu el în biserică, iar Atanasie a primit cu însuflețire. Astfel, la vârsta de nouă ani, purta binecuvântata și mult-dorita rasă.

Acolo, în biserică în care slujea, era o femeie de origine greacă, bogată, dar fără copii, care se interesa de el. Vedea ce băiat bun era, cuviincios, cuminte, smerit și îl iubea mult. Voia să îl ia acasă și să îl crească ca pe copilul ei, dar Atanasie nu voia să se despartă de bătrânică, pentru că îi era ca o mamă. Într-o zi, această doamnă îi propuse să o viziteze, ca să-l servească cu ceva bun. I-a spus că-i dă cheia ca să meargă el primul acolo, apoi va veni și ea. Zis și făcut! Fără să i se spună mai dinainte unde, s-a dus acasă la acea doamnă

așteptând-o să sosească. Când aceasta a ajuns, Atanasie i-a făcut cunoscut că știa despre un lucru pe care ea îl avea în casă: „Te rog, îmi dai mie icoana Preacuratei pe care o ai în cufăr?” Ea l-a întrebat cum de aflase despre existența icoanei și s-a minunat de harismele duhovnicești ale copilului...

Un eveniment asemănător s-a întâmplat și în satul lui, în Handik. I se ceruse să fie naș de botez, iar el a primit. În ceasul săvârșirii tainei, a văzut un șarpe încolăcit în jurul cristelniței, și din cauza spaimei a fost nevoit să iasă din biserică, copilul fiind mai apoi botezat de altcineva. Când s-a întors, întrebat fiind de ce a plecat așa deodată, le-a povestit despre șarpele pe care îl văzuse; iar preotul care îl botezase pe copil, aflând acestea și minunându-se de curăția lui, a spus despre Atanasie că este un vas ales al lui Dumnezeu.